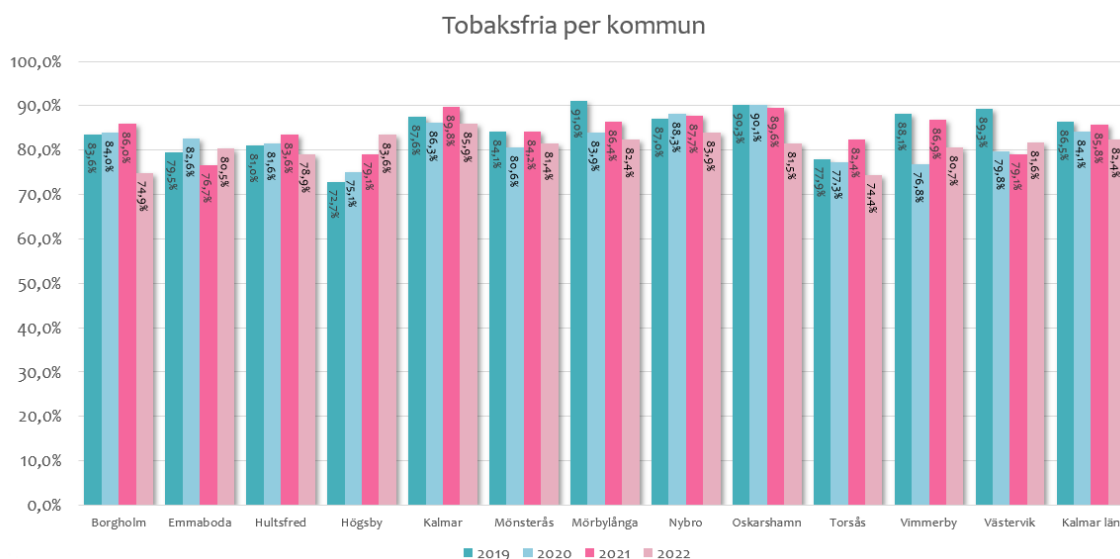

Användning av nya tobaks- och nikotinprodukter ökar bland länets högstadieelever

Region Kalmar läns målsättning är att arbeta för ett tobaks- och nikotinfritt län 2025 och en bättre hälsa för länets alla invånare, unga som vuxna. Tobaksfri duo-enkäten är unik och genom den kan vi följa länets högstadieelevers tobaks- och nikotinbruk. Alla elever på samtliga högstadieskolor i länet (kommunala och privata) ges varje år möjlighet till att besvara vår Tobaksfri duo-enkät i samband med skolbesök. Här kommer resultatet från Tobaksfri duo-enkäten 21/22 där ni också kan följa tobaksbruket på just er skola.

Tobaksfriheten bland högstadieeleverna i Kalmar län minskar

Tobaksfriheten bland högstadieelever i Kalmar län har minskat med 4 procent sedan föregående läsår, vilket innebär att det alltså är fler högstadieelever som använder någon form tobak- eller nikotinprodukt detta läsår jämfört med föregående läsår. Endast i tre kommuner har tobaksfriheten ökat; Emmaboda, Högsby och Västervik. Tobaksfriheten minskar för varje årskurs, det vill säga att det är det blir fler för varje årskurs som använder någon form av tobak- eller nikotinprodukt.

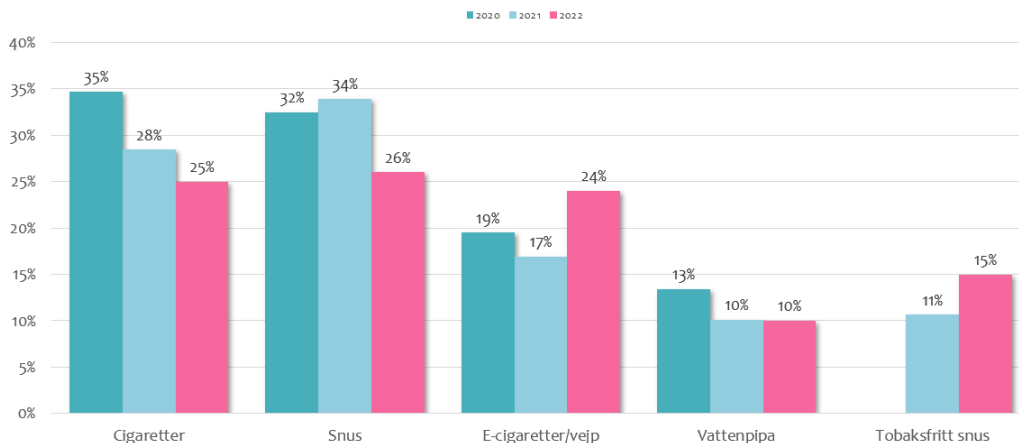

Se en större bild av diagrammet på sista sidan.

Vilka produkter använder högstadieeleverna?

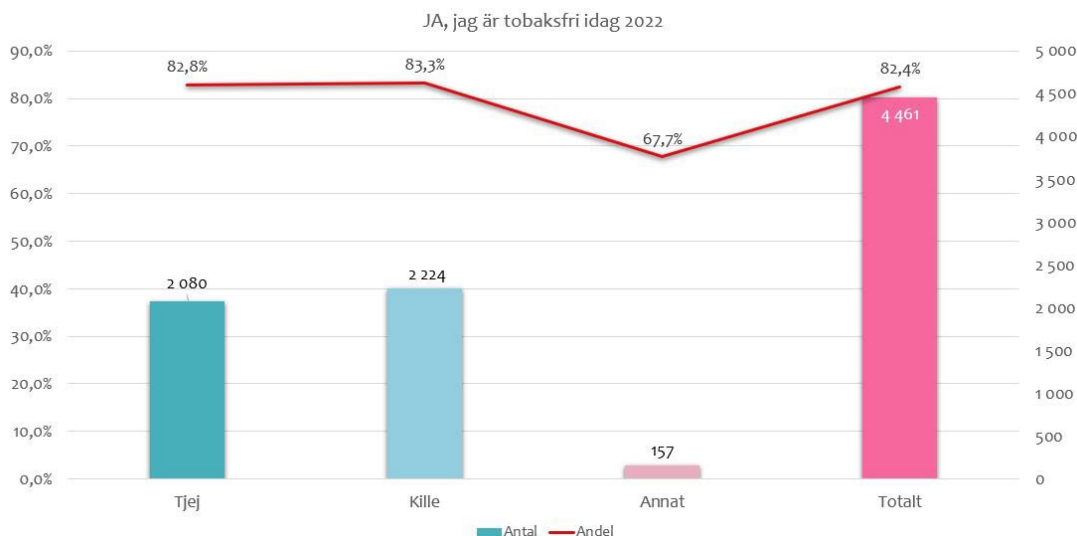
Användningen av de nya tobaks- och nikotinprodukterna e-cigaretter/vejp och det vita/tobaksfria snuset ökar rejält sedan föregående läsår, samtidigt som rökning och snusning av det konventionella bruna snuset minskar. Rökningen har konsekvent minskat de senaste åren. Snusningen av det bruna konventionella snuset har tidigare ökat men minskar detta läsår med 24 procent. Användningen av det vita snuset bland länets högstadieelever har ökat med 36 procent det senaste läsåret. Motsvarande siffra gällande e-cigaretter/vejp är 41 procent.

Tobaksanvändning av de som använder tobak ibland och de som använder det regelbundet i Kalmar län

Tobaks- och nikotinbruk per könstillhörighet

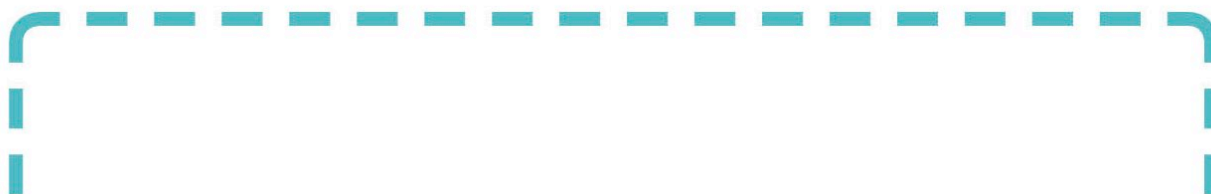
Något som sticker ut i årets enkät är att det till skillnad från de senaste åren numera är färre tjejer än killar som är tobaks- och nikotinfria. Det vill säga att det numera är fler tjejer än killar som använder tobaks- och nikotinprodukter i Kalmar län.

Då det är första året som vi har med "Annat" som svarsalternativ på frågan vilken könstillhörighet man känner sig tillhöra finns ingen jämförelsestatistik gällande denna grupp. Däremot visar årets resultat att endast 67 procent av denna grupp är tobaksfria, i jämförelse med tjejer 82,8 procent och killar 83,3 procent.

Svarsfrekvensen fortsatt hög

Svarsfrekvensen ligger fortsatt högt, 67 procent. Det är en något lägre svarsfrekvens än föregående år då den var 74 procent. En möjlig förklaring kan vara att större delen av detta läsår innebar en återgång till fysiska träffar i skolan, men med fortsatta restriktioner vilket innebar en hög sjukfrånvaro och därmed många som missade möjligheten att besvara enkäten.

Kalmar län följer den nationella statistiken

Enligt CAN:s senaste nationella skolundersökning 2021 har rökningen minskat kraftigt bland svenska skolorungdomar. Rökningen är nu nere på historiskt låga nivåer bland både niorna och gymnasieleverna i årskurs 2. Snusningen har i motsats ökat i båda årskurserna under de senaste åren. Särskilt stor är uppgången bland tjejer. I nian uppgav 17 procent av pojkarna och 19 procent av flickorna att de provat vitt snus någon gång. När det gäller e-cigarett/vejp så uppgav 24 procent av niondeklassarna att de någon gång använt e-cigarett.

Läs CAN:s undersökning i sin helhet här: <https://www.can.se/publikationer/cans-nationella-skolundersokning-2021/>

Analys av resultatet

av Johanna Reuterving Smajic, tobakssamordnare Folk tandvården i Kalmar län

e-cigarett/vejp och det vita så kallade tobaksfria snuset marknadsförs som "tobaksfria" och smakar till exempel bubbelgum och cola vilket ger intrycket att de är ofarliga. Men att kalla de tobaksfria känns helt fel eftersom nikotinet kommer från tobaksplantan. Man har bara rensat bort de bruna bladresterna och ersatt dem med ljusa växtfibrer. Detta gör att produkterna får kallas för "tobaksfria" och undgå tobakslagen.

Flera av dessa produkter består i stället av mycket högre mängder nikotin än både cigaretter och det bruna konventionella snuset. Vi ser att ungdomarna lockas av bilden att det är ofarligt och att det smakar gott. Men det de kanske inte vet är att de lättare fastnar i livslånga nikotinberoenden, då ju mer nikotin en produkt innehåller desto svårare är det att sluta.

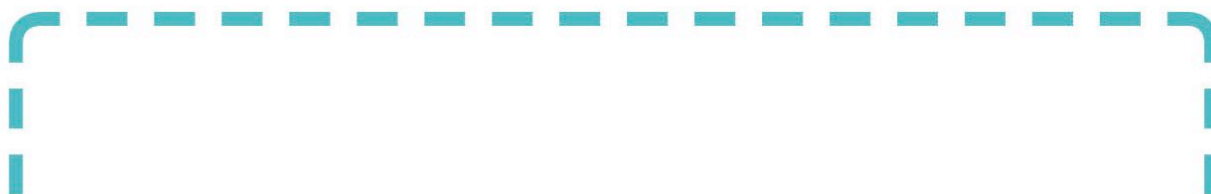
Att användningen av nya tobaks- och nikotinprodukter ökar bland länets högstadiel elever gör mig väldigt orolig, då den visar att många ungdomar redan förmodligen är fast i ett beroende. Vi vet att nikotinet skadar framför allt hjärnan och ökar risken för exempelvis inlärnings- och koncentrationssvårigheter och psykisk ohälsa. Det ökar också risken för hjärt-kärlsjukdomar. De flesta som börjar använda tobaks- och nikotinprodukter gör det under tonåren, så kan vi få våra ungdomar att låta bli detta under ungdomsåren är chansen större att de fortsätter vara tobaks- och nikotinfria hela livet och också undvika andra droger. Här kan vi vuxna göra skillnad genom att tydligt ta ställning och agera förebilder för våra ungdomar.

Vad ni som skola kan göra

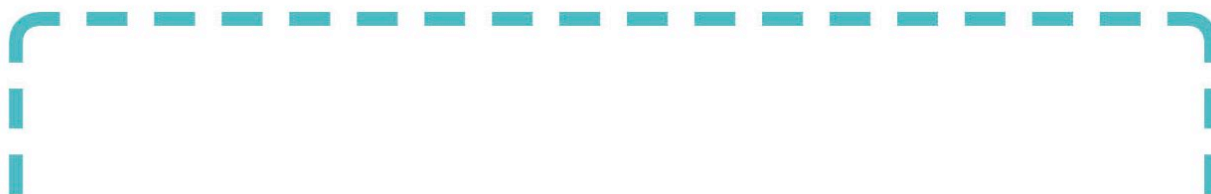
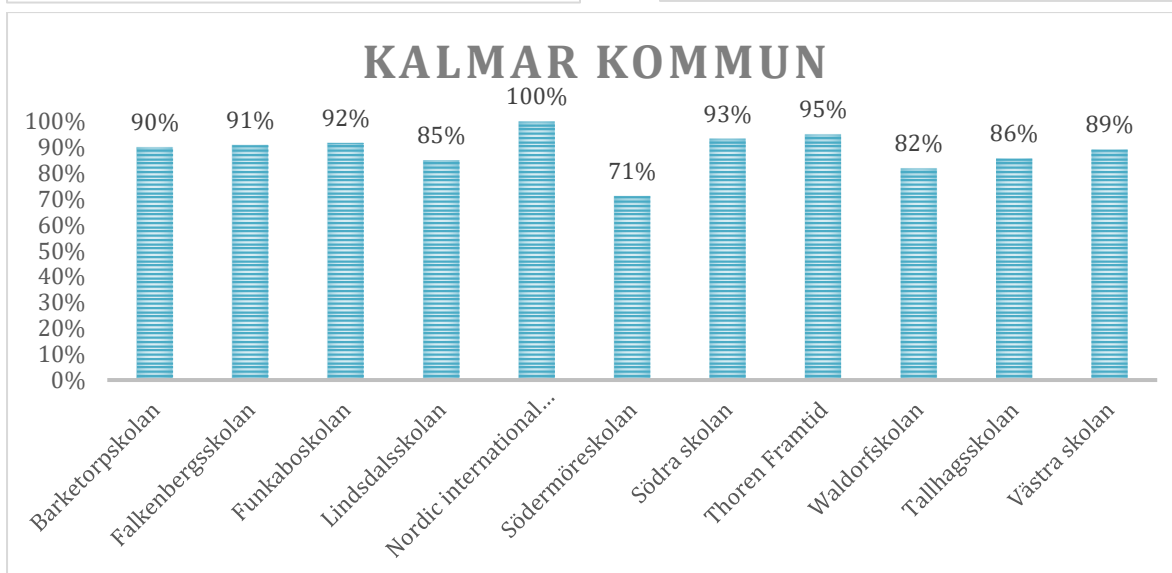
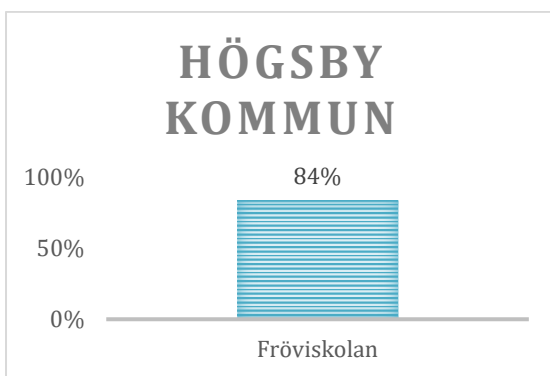
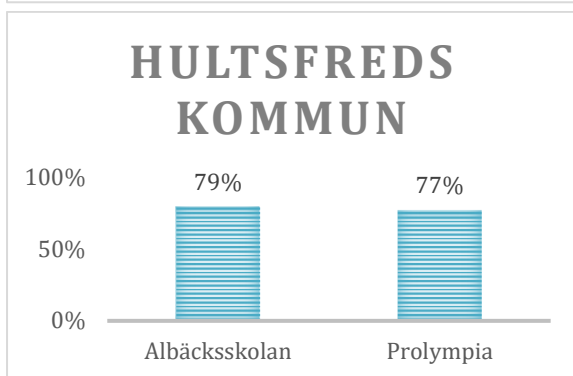
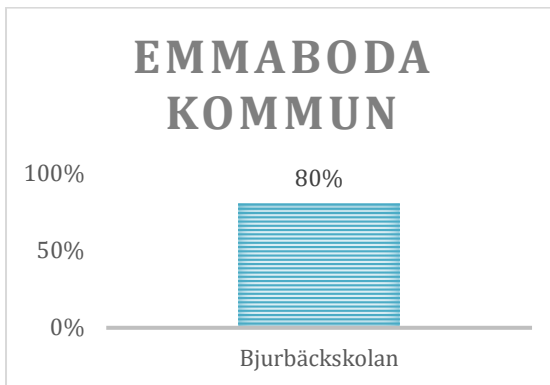
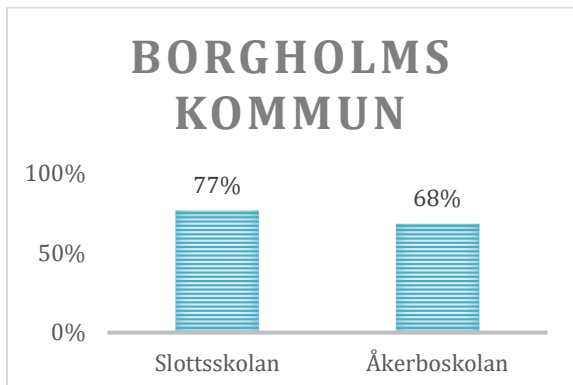
Den rökfria skolgården var ett jättebra lagförslag när det kom men med tanke på de nya tobaks- och nikotinprodukternas framfart skulle vi snarare behöva en **tobaksfri skoltid**. Trots att vi idag saknar en tillräcklig lagstiftning är det fullt möjligt för skolans rektor att besluta om att tobaksfri skoltid ska gälla för alla som arbetar eller går i skolan. Läs mer om metoden i sex steg samt ta del av vägledning och verktyg här: <https://tobaksfriskoltid.nu/>

Vänligen,

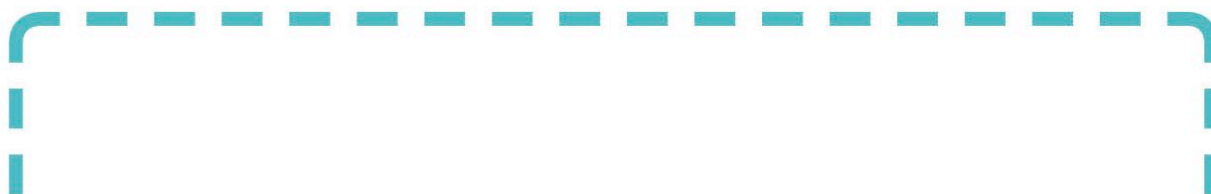
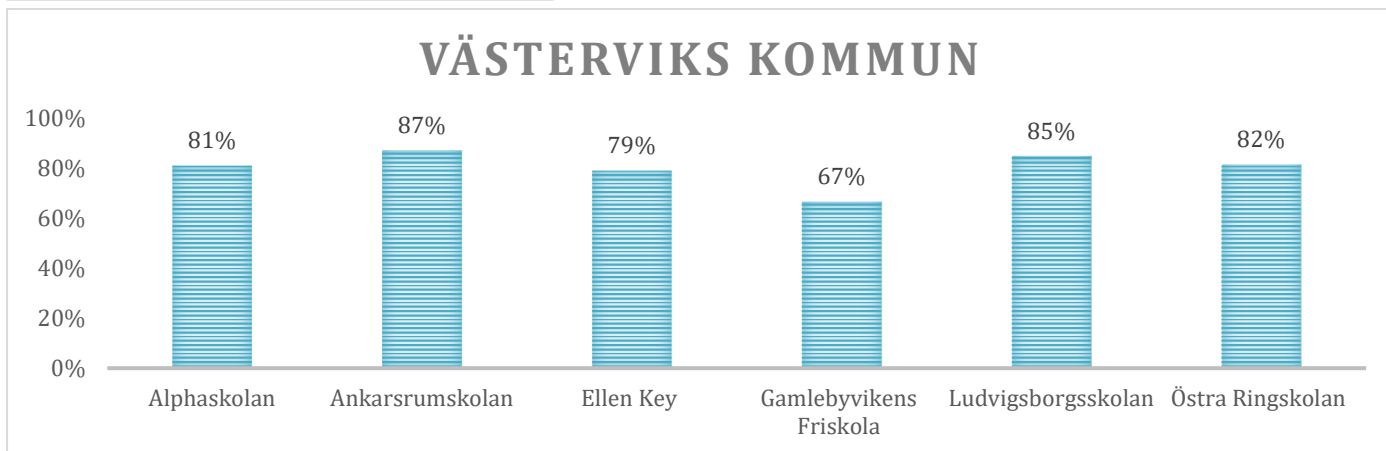
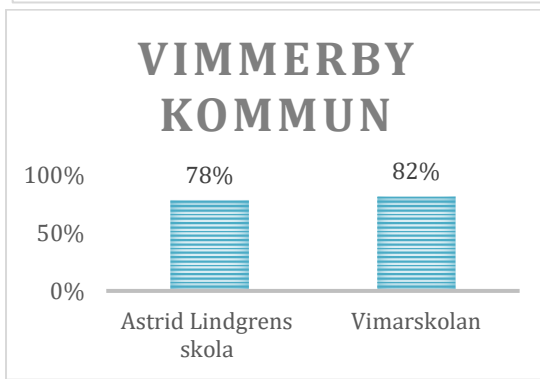
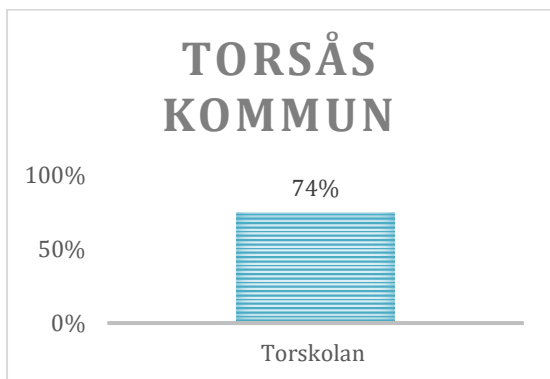
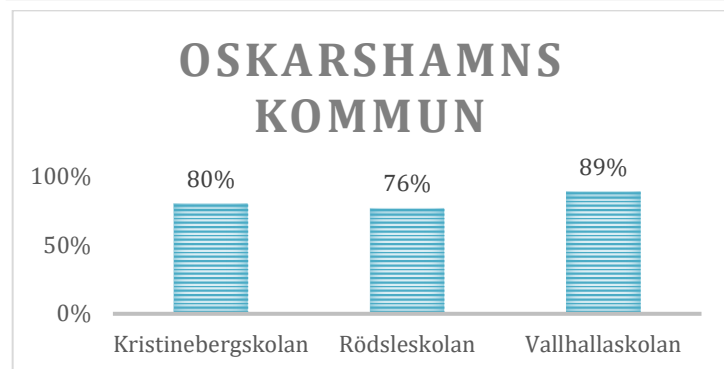
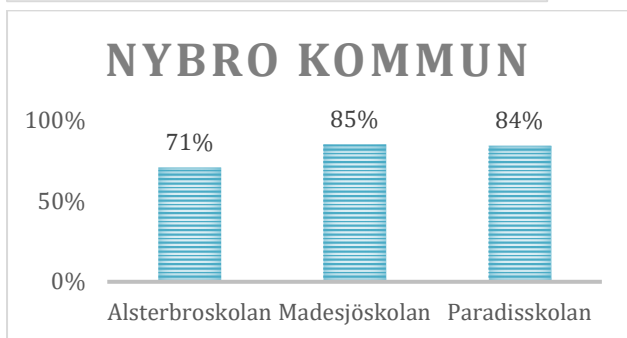
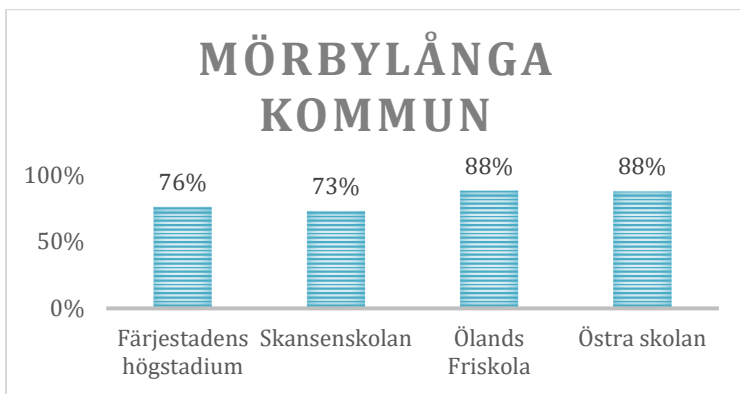
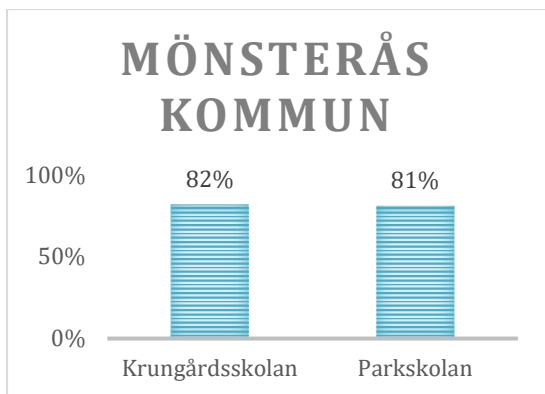
Johanna Reuterving Smajic, samordnare Tobaksfri duo och Tobaksfri utmaning
Folk tandvården i Kalmar län, Johanna.smajic@regionkalmar.se

Tobaksfrihet per kommun och skola

tobaksFRI duo

tobaksFRI duo

